

שפרה מישלוב

זכויות עובדים בבתי הדין

בקרב בתי הדין לממונות קיימות גישות שונות ביחס לזכויות עובדים, החל מאימוץ חוקי המדינה ועד היצמדות למנהג המקום

שהעובד זכאי להן – תנאי השכר, עילות ופיצוי פישורין, זכויות עובדה בהריון ועוד.

כשהעובד מוחזר

כך, לדוגמה, נפסק על ידי בית דין לממונות בירושלים כי מורה בתלמוד תורה יוותר על זכויות ביגוד והבראה המגיעים לו על פי חוק, זאת משום שמדובר ב"סקטור מסוים שנוהג בעניין זכויות העובדים שלו שלא לפי חוקי המדינה, וכל מי שנכנס לעבודה נכנס על דעת כן..." (פסקי דין בבית הדין לריני ממונות ולבירור יהדות של הרבנות הראשית לירושלים, יא, 17).

לעומת זאת נפסק על ידי בית הדין האזורי באשדוד (בשבתו כבוד) כי "הטבות סוציאליות המועגות בחוק כגון רמי הבראה ורמי חופשת מחלה, לא ניתנות להתנאה, ואפילו אם התנו עליון מפורשות, ותנאי במל... ומכיוון שדינא דמלכותא דינא, ממילא גם לפי החלטה התנאי במל" (תיק 1323-135, שורת הדין טו, עמ' שכה).

ישנם בתי דין המקבלים את מלואם של דיני העבודה באופן כללי, אך אינם מקבלים את פרטי פרטיהם של דינים אלו, או את הפרשנות שנתנו להם בתי הדין לעבודה. כך, לדוגמה, נפסק בבית הדין לעבודה עובדת בהריון על רקע לפיטורי עובדת בהריון על רקע סגירת המשרד שבו עבדה: "החלטה הולכים על פי מנהג המקום" (השוכר את הפועלים ואמר להם להשכים ולהעריב, מקום שנהגו שלא להשכים ושלא להעריב אינו רשאי לכופו; מקום שנהגו לזון יוחן לטפס במתיקה יספס, הכל במנהג המדינה" (משנה בבא מציעא ז, א).

בנוסף, בתי דין רבים מכירים בתחולת חוקי העבודה מכיוון שבימינו כל מי שמתקשר ביחסי עובד ומעביד עושה זאת על דעת כך שחוקי ותקנות המדינה יחולו עליו, והרי זה כאילו התנו הצדדים ביניהם מכלל על כך, גם אם לא קבעו זאת בפירוש. הגדלי המדיניות בין בתי הדין השונים בתחום זה מתעוררים בעיקר בנוגע למקומות עבודה שצביונם הרחיב וכפיפותם לכללי החלטה ברורים לכל מי שנכנס לעבוד בהם, ולכן ניתן לטעון שהצדדים הסכימו ביניהם שלא לקבל את מנהג המדינה אלא את המנהג הרחוב במכלול שאליו הם משתייכים בנוגע למכלול הזכויות

"השיחה בין השניים נשמעת כשיחה רצונית, ללא כפייה, ללא פיתוי של שני אנשים המכירים היטב זה את זה. אמירתה של שולה זקן כי משכה את אולמרט בלשונו נאמרה בצורה צינית ואינה משתקפת בשיחות. המאיון להן מבין היטב כי אולמרט, הנאשם, הוא המביל את השיחה ודבריו נאמרים בתופשיות"

"שתיקתו בשלב זה הינה 'שתיקה צורמת', לאחר שבהחלקו הקודם של המשפט דחה בית המשפט חלק נכבד מגורסתו של הנאשם, ונקבע כי הנאשם מסר גירסה כבושה, מעורפלת וכי הסבריו רחוקים. לנאשם ניתנה הזדמנות נדידה לתקן את הרושם שהותיר בעדותו, אך הוא לא ניצל הזדמנות זו"

"הנאשם שילם לעובד ציבור מתוך מטפי תרומות, אין מדובר בסטייה מקרית או עניין פועט. הסטייה במטרה מספר שנים, סכומי הכסף הם עשרות אלפי דולרים ומדובר בשר, איש ציבור רם ביותר. הדברים נעשו במחשבות של הנאשם, הוא ידע על הקוזה ועל השימושים בה"

"אולמרט רצה את שולה זקן לצדו באשת אמו, כמי שעושה עבורו עבודה מכל הסוגים, הן פוליטית והן פרטית, ולשם נחוצותו תרמו הסכים לתנאי שהציבה ונמנן לה בסף מתוך הקוזה, תשלום כזה מתוך קופה נסתרת, הוא תשלום בעל אופי פרטי ואין לו דבר והצי הרב עם פעילות פוליטית"

צילום: גיל יחון

מיטין לשמאל: השופטים פרידמן-פלדמן, צבן וסובל

הביקורת על הפרקליטות (גבת"מ), שארגון הפרקליטים יצא למאבק נגדה, כשזכו עובד זכה הארגון לחיזוק מצד לזדה, פשוטו כן טף הביקורת יחליש את הפרקליטות: "זה גוף שייך בהשג של רבי את התביעה במדינת ישראל להיות גוף בירוקרטי יתר, שייטה לבצע עבודה טכנית, פחות יצירתית ונחשבת, שיעשה רק את המובן מאליו ולא יעז להביא בפני בית המשפט גם תיקים קשים. טף זה יתקרב לכן שלא יקבל החלטות במקום שאפשר וימחה עליון ביקורת אישית."

מטפס טלנסקי לווה בשורה של החלטות חריגות: העדות המוקדמת של טלנסקי, חתימת הסדר הטיעון עם שולה זקן ערב הכרעת הדין בפרשת הלילינג, הגשת ראיות חריגות וגיבית עדותה של זקן וכן שגה שלמה לאחר הדין בעליון בערעור בפרשת טלנסקי. הרשעתו החזרת בערעור עושה צדק מאחר עם לזדה, הציור להרשעתו של ראשי הערים מרגיש עד כמה מערכת המשפט זקוקה לשכל ישר, המסוגל למונח לא רק את הדאית הבהרות אלא להסתכל על התמונה כולה. ■

mishpati@malorrishon.co.il

כל הרבים שאנרות, עשיתי, דאגתי לומר שהוא לא ידע, אני ביקשתי כסף מרבע, הוא לא ידע. אני ביקשתי תשלומי ערופים, הוא לא ידע. הוא לא ידע, הוא רק נסע. וכן התייחסה לפרשת ראשונבורט, שבה היא הורשעה ואולמרט יצא זכאי, ובמנהל לשופטים. "עובדי, יש גבול עם ולא ידע. הוא ידע הזה יכול להיות פעם אחת בחשבונות הליכוד. הוא ידע הכל". פסק הדין של פרידמן-פלדמן הוכיח כי השכל הישר לא נמצא רק אצל השופטים בתל אביב.

הכרעת הדין בפרשת הלילינג, שאירעה בדין לפני שנה, פתחה את שרשרת ההרשעות של ראשי הערים בשנה האחרונה אורי לומוליאנסקי, שולמי לזדה, ידאן רזברג, שמעון נטמן וצבי בר. כל כתבי האישום הוגשו בתקופתו של משט לזדה כפרקליט המדינה. לזדה טען ביקורת אישית עצומה בעקבות יחסי של אולמרט בפרשת טלנסקי. הפרקליטות הואשמה בהחזרת ראש ממשלה מכהן, ואמנן רזקני המנות קרא לו בזכר לא רק להתפטר אלא להתאבד.

הביקורת הו הייתה בין הגורמים המרכזיים שהובילו להקמת נציבות

הנא לא ידע רבות נכתב לאחר הרשעתו של אולמרט בפרשת הלילינג על חמיון בין שני התיקים, ועל המבטים בין הרב השופטים בירושלים ובתל אביב. בשניהם לא היתה מחלוקת על עצם קבלת הכסף בידי אחרים – למדת שצוות ההגנה של אולמרט חזר בו מהסכמה זו בערעור בעליון – אלא על המודעות של אולמרט לכן שהשופטים יעררו עבודה ועל השימושים שנעשו בהם. אך זו הניקודה שבה שופט בית המשפט המחוזי בתל אביב דוד רוזן דחה את קו ההגנה שטען כי אולמרט לא היה מודע לחובתו של אדוני יוסי ועל כן לא היה יכול לבקש עבודה כספים. "על פי מבחן השכל הברי, האפשרות שיוסי אולמרט קיבל הכסף מעד המדינה ולא שוזה על כך עם נאשם 8 נאחד אולמרט, י"פ, ורא לא עדין אותו בהוצאה – הינה אפשרות בלתי סבירה", כתב רוזן בהכרעת הדין, והשווה את הנושא למקרה טלנסקי: "תשובתו בעניין עד המדינה דומה לתשובתו בעניין הפקדת הכסף על ידי מדיים טלנסקי. נאשם 8, שם כמנ כהן, היה בבחינת מי שלא יודע לא שמוע".

בעידהא אמה זקן רברים דומים: בעידהא אמה זקן רברים דומים: